

[„EXISTĂ DOUĂ FELURI DE ARGUMENTE...”] – de Mihai Eminescu [7 mai 1883]

Există două feluri de argumente, unele ad rem, cari afirmă sau neagă însăși esența lucrului în discuție, altele ad hominem, cari sunt pe deplin valabile pentru persoana căreia te adresezi. Pentru catolic bunăoară e îndestul de a cita autoritatea papei, dacă el crede în ea, pentru a înfrânge observațiunile ce ni le-ar face; pentru-un moometan e destul a cita Coranul. O vorbă a papei, un citat din Coran sunt în cazul acesta argumente pe deplin valabile pentru oamenii cu cari discutăm și, dacă ei neagă ceea ce noi cităm textual de ex., atunci sunt de rea credință și nu merită să discutăm cu ei.

S' ascultăm înainte de toate unele argumentațiuni ale „Românului”.

Daca s-au comis ilegalități în alegeri am zis și o repetim:

Culpa este a celor ce s-au supus acestor ilegalități.

Culpa este a celor ce nu le-au constatat, nu le-au denunțat justiției, nu le-au înlăturat prin puterea unirii celor mai mulți pe terenul legalității.

Argumentațiunea aceasta e [de] tot hazul.

Daca Ilie Țepeluș i-a spart capul cuiva cu ghioaga plumbuită, culpa nu e a lui Țepeluș, ci a celui ce s-a lăsat să-i spargă capul.

Daca un subprefect mână pe delegați la alegeri ca pe vite la tăietoare, culpa nu-i a subprefectului, ci a delegaților.

Daca un primar fură biletele autentice din urne și le înlocuiește cu altele false, culpa nu-i a primarului, ci a biletelor cari s-au lăsat a fi furate.

Daca un pungaș șterge ceasornicul din buzunar, culpa nu-i a lui, ci a ceasornicului.

Argumentația „Românului” e absurdă; e bună pentru triburile

sălbatică, unde toți cată să se apere în contra tuturor și mai cu seamă în contra aceluia care s-ar constitui în bandă guvernamentală.

Într-un stat ca oamenii cei întâi chemați a păzi cu sfințenie legile după înțelesul și litera lor sunt guvernul și organele lui. Când guvernul le calcă, când organele lui își bat joc de legea electorală și de voința alegătorilor, când de sus pornește nelegiuirea, corupțiunea și presiunea, puțini vor fi cei în stare să reziste, cu atât mai puțini cu cât statul va fi mai centralizat, cum e al nostru, cu cât va dispune de mai multe funcții, cum dispune al nostru, cu cât se va fi schimbat într-un azil de nevolnici reversibili, fizici și intelectuali, tot ca al nostru.

Dar imputarea „Românului” e un cerc vicios. Pentru a constata, a denunța, a înlătura ilegalitățile ai nevoie de autoritățile publice. Cetățeanul le sesizează pe ele; ele legalizează semnăturile, ele fac cercetările legal valabile. Dar când ele sunt amestecate până peste urechi în alegeri, când agenții administrației și ai justiției sunt tocmai ei acia cari formează și dirij bande de bătăuși, când tocmai ei sunt cei cari falsifică alegerile de la un capăt al țării la altul, cui să te adresezi cari să dea valoare oficială constatărilor sau denunțurilor de abuzuri?

Cetățenii din Galați i-au depeșat d-lui prim ministru curat:

Alegeți deputat pe cine vreți, dar, pentru numele lui Dumnezeu, cruțați-ne viața, d-le prim ministru !

În asemenea împrejurări mai e cu putință de-a înlătura prin unire bandele de ucigași?

Când însă guvernul, cu tot aparatul său de oameni, calcă sistematic legile în picioare cu unicul scop de a falsifica voința alegătorilor la opiniunea cărora pretextează a apela, când el nu așteaptă în liniște să vadă care-i opinia alegătorilor, ci voiește ca, cu de-a sila și în ruptul

capului, să iasă din urne partizanii unor idei preconceptuate, e evident că el face o lovitură de stat în toată forma, el este acela care dă cetățenilor exemplul disprețului legilor; că el, cel chemat a le păzi, este cel dentăi care le calcă în picioare, dând astfel lumii întregi dreptul de a le călca asemenea. Revoluțiunea de sus, nelegiuirile de sus justifică revoluțiunea și nelegiuirile de jos.

Dar să ne întoarcem de unde – am plecat.

Se poate ca noi să nu fi demonstrat îndeajuns de clar pentru inteligența redactorilor „Românului” infamiile comise cu ocazia acestor alegeri; se poate asemenea ca argumentarea noastră să nu fie concludentă pentru a dovedi că Adunările ce se vor convoca sunt legalmente incapabile de-a rezolva cestiunea revizuirii. Catolici fiind confrății, le trebuie un edict al papei, maometani fiind, vor pasaje din Coran. dacă ceea ce noi zicem nu obligă pe „Românul” de – a – și schimba opinia, ceea ce zice organul d-lui Dimitrie Brătianu, fratele ministrului prezident, va fi desigur un adevăr indiscutabil pentru confrăți, de vreme ce – la venirea acestui bărbat din Constantinopol – era privit ca unicul ce rămăsese credincios drapelului liberal, unicul care era cheia bolții partidului.

Ei bine, d. Dimitrie Brătianu, indignat de candidaturile oficiale, a stigmatizat la Argeș purtarea ministeriului, adecă a frățâne-său, declarând că „nu primește a reprezenta județul Argeș cu prețul candidaturii oficiale”.

Iar „Națiunea” de la 5 mai cuprinde următorul memorabil pasaj:

S-a, zis de multe ori că Constituțiunea noastră a fost un compromis și, plecând d' aci, unii susțin că, împrejurările ce existau la 1866 nemaexistând astăzi, a sosit timpul d' a modifica dispozițiunile cari au fost rezultatul compromisului.

Nu suntem de această părere.

La popoarele libere Constituțiunile nu pot fi decât niște

compromise, căci trebuie să aibă în vedere toate interesele, atât acelea ale majorității cât și ale minorității. La noi n-a fost, nici nu este cestiune de carte (decretate de guverne absolute ori de autocrați). Aci națiunea, prin mandatarii săi speciali și împreună cu tronul, își regulează legea legilor.

Este dar absolut ilegală o modificare constituțională ce s-ar face de un singur partid sau de-o coterie ce ar impune țării pe mandatarii ei prin presiune și ingerință electorală.

O asemenea revizuire a pactului fundamental ar constitui un act ilegal și în contradicțiune cu principiile primordiale ale sistemului parlamentar și constituțional într-un stat democratic ca al nostru.

Prin urmare este datoră atât a opozițiunii cât și a adevăraților liberali d' a nu se face complicității unei revizuirii constituționale ce s-ar vota de o Cameră constituantă care nu reprezintă decât voința atotputernică a guvernului.

Coranul a vorbit.

O modificare a Constituției făcută de un singur partid e absolut ilegală. Ea ar fi un act ilegal.

E datoră adevăraților liberali de a nu se face complicității revizuirii. Nu poate fi cineva complice decât la crime.

E o crimă a revizui Constituția în asemenea împrejurări.

Nu noi o zicem; d. Dumitru Brătianu, care fără 'ndoială e un adevărat liberal, proclamat ca atare de „Românul”, este cel ce spune acestea.

Pe catolici [î]i convingem cu cuvintele papei, pe maometani cu Coranul. Oare confrății de la „Românul” nu sunt obligați a da crezare cuvintelor „Națiunii”? Cuvintelor fostului lor prezident de Cameră, fostului prezident de Consiliu, fratelui ilustru al ilustrului Ioan Brătianu? Da, după toată probabilitatea omenească vor da crezare și minune ar fi dacă

d. C.A. Rosetti nu s-ar convinge de puternicele cuvinte de mai sus: că ilegală, ilegală e o revizuire votată de o Cameră „care nu reprezintă decât voința atotputernică a guvernului”.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro